

Zeedistel (Eryngium maritimum) op het Groene strand te Oostvoorne

Foto: C. Sipkes

De Zeedistel (*Eryngium maritimum*)

In het juli-nummer van Natura vraagt Mr. Rothe of andere lezers een optimistischer geluid kunnen laten horen dan hijzelf ten opzichte van de vooruitgang, achteruitgang, invloed publiek op deze prachtige duinplant.

Laat ik eerst constateren, dat deze soort een uitgesproken '*pionier*' is, dus niet graag staat in een dichte vegetatie. In de tweede plaats is het een uitgesproken '*stikstofplant*'!

Op de stranden en de eerste duinenrij stuift vers zand aan van het strand en door de vele resten van zeedieren, die aanspoelen, is dit rijk aan stikstof en andere planten-voedende bestanddelen.

Verder is het geen plant, die zout nodig heeft of goed verdraagt. In de winter doorstaat hij goed een overstroming met zeewater maar in de zomer minder goed. Dan reageert hij met bruine bladeren en voelt zich absoluut niet lekker, na zo'n zoutwaterbad, zoals zee-kraal en lamsoor.

Na de indijking van de Zuiderzee bleef deze soort nog jarenlang in het Gooi en is er mogelijk nog. In de twintiger jaren groeiden er zelfs planten van bij de Watertoren bij Overveen, 5 tot 6 km van het strand. Wel verdraagt hij goed de zilte zeewind door zijn

stevige harde bladeren.

Verder heeft deze soort de eigenschap, als de meeste *Eryngiums*, dat men in het najaar de wortels in stukken kan delen, desnoods 25 van een enkele wortel. Bewaart men deze enige maanden in een pot met zand op een vorstvrije plek dan kunnen ze, nadat ze alleen een jong spruitje hebben in een tuin uitgeplant worden.

In de natuur heeft de vermeerdering plaats door zaad. De uitgebloeide bloeiwijzen (bijna zijn het 'schermen' want de *Eryngiums* behoren tot de Umbelliferen) rollen als een roos van Jericho met de wind over het strand en verliezen onderweg hun zaden. Ook om de oude planten staan honderden kiemplanten, mits er geen concurrerende andere planten staan. Op de bouwput in het Haringvliet, nu, weer weg, waren ze gekomen van Goeree, na eerst een zeereis gemaakt te hebben van enkele kilometers, daarna met storm langs de bazaltglooiing gewaaid om op de binnenhelling van de zanddijk te kiemen tot vreugde van enkele werkers van de Rijkswaterstaat, die daar belangstelling voor hadden.

Uit het bovenstaande kan de lezer wel opmaken dat het publiek, zelfs al plukt dit iets ervan, weinig invloed kan uitoefenen op het verdwijnen van deze soort.

Wel heb ik deze op de lijst van beschermde planten op Voorne gezet zodat ook het vervoer strafbaar is. In de eerste plaats om te voorkomen dat handelaren deze massaal zouden verzamelen voor hun handel. Maar ook als wandelaars ervan plukken is het een naar gezicht als na de vakanties er veel van weg is. Ook al zitten de wortelstokken nog in de grond, dan wordt toch de zo belangrijke zaadvorming benadeeld.

Ten opzichte van de Zeedistel is de verordening, door de drie kustgemeenten en zonder tegenstand in de gemeenteraden aanvaard, zeer doeltreffend geweest. Als badgasten met een bos in de tram stapten (die vroeger tot op het strand kwam) dan werd er naar de politie getelefoneerd, die bij een volgende halte maar even had in te stappen om proces-verbaal op te maken en de distels in beslag te nemen. Er was wel eens twijfel met de Velddistel (*Eryngium campestre*), die er ook veel op lijkt, maar dan riep men mij wel eens te hulp. En dat de verordening op deze wijze toegepast wordt is juist. Lang niet overal komt de plant zoveel voor als bij Oostvoorne. En er zal ook wel eens een plukker door de mazen van de contrôle heenslippen. De groeiplaats is geheel vrij voor het publiek en ik heb wel gezien dat jongens hun zandkasteel een versperring van Zeedistels gegeven hadden. Maar de groeiplaats is nog volkomen intact.

Nu is dit strandgedeelte afgesloten van de zee en zal het water verzoeten. Ook komt er geen eb en vloed meer. Verwacht mag worden, dat alles vol zal groeien met ruderaalplanten, Ganzevoetachtigen en dergelijke. Deze zullen de zeedistel er zeker doen verdwijnen. Toch ben ik niet pessimistisch. Als de afsluiting van de zee een blijvende is, (en dit hoop ik vurig, ook om andere dan natuurbeschermingsgronden), dan krijgen we een openvolging van Duizend-guldenkruid, Bitterling, Parnassia, Pyrola en orchideeën en voor de nieuwe zeevering ontwikkelt zich nu al een nieuw landschap met in de toekomst zoutplanten en Zeedistels. Evenals op de bouwput zal de rijke groeiplaats op Goeree met het zeewater het zaad wel aanbrengen.

Mr. Rothe vraagt ook hoe het elders staat met de Nacht-silene (*S. nutans*). Deze heeft een minder gunstige mogelijkheid zijn zaad te verspreiden. Anderzijds wordt deze nooit door het publiek geplukt. Ook hier is het weer de bodem en de toestand van de vegetatie om de *Silene*-planten heen, die bepaalt of de plant zich uitbreidt. En in dit geval ook de konijnenstand, want daar is deze soort zeer gevoelig voor. Maar als er zeer weinig konijnen zijn, zoals nu met de myxomatose nogal eens het geval is (en daar bij Katwijk zijn nooit veel konijnen geweest) dan wordt de vegetatie te dicht en te ruig, en dan gaat deze soort ook terug. Mogelijk is dit bij Katwijk de oorzaak.

Rockanje

C. Sipkes